

глибокий кризис. Причиной этого является не только трансформационный спад и серьезная структурная перестройка, но и существенный отрыв научных исследований от инновационной деятельности, явно проявившийся еще в советской экономике. Это негативным образом отражается на технологическом уровне производственного потенциала страны, который стремительно устаревает особенно в сравнении с передовыми странами.

Значительная часть внедряемых до настоящего времени отечественных технологических систем в своем большинстве представляют результат эволюционного развития уже существующих, что не может быть согласовано с требованием перехода к инновационному экономическому росту. Сложившаяся ситуация медленного качественного совершенствования средств труда явилась результатом недостаточной восприимчивости производственного аппарата к нововведениям по причине слабой ориентации существующего экономического механизма на разработку и применение прогрессивной техники. Исходя из этого, настоятельно требуется рост инвестиций в перспективные научные исследования и разработки, организационно-экономические инновации и их ускоренная коммерциализация с условием широкого распространения и применения инновационных продуктов. Только на основе революционных качественных сдвигов в техническом уровне средств труда, на основе перехода к новым поколениям машин и оборудования, от функционирующих технологических систем к принципиально изменившимся, можно достигнуть радикального повышения эффективности всей экономики.

Литература

1. Стрижкова Л. Инновационная составляющая промышленной политики // Экономист.-2004.-№11.
2. Холодков В. О внутренних источниках инновационного развития // Экономист.-2005.-№ 11.

Надійшла 06.04.2008 р.

УДК 659.1:65.011.3

Н. М. КИРИЛКО

Київський національний університет технологій та дизайну

РОЛЬ І МІСЦЕ РЕГІОНАЛЬНИХ ВИСТАВОК У СТРАТЕГІЧНОМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Національна легка промисловість є потужним багатогалузевим комплексом з виробництва товарів народного споживання і складається із 17 підгалузей (функціонує більш 10 тис. підприємств), має потужний виробничий потенціал, який здатний задовольняти потреби суспільства у товарах широкого вжитку і промислового призначення та сприяти підвищенню якості життя [1].

Легка промисловість України охоплює текстильну, трикотажну, швейну, шкіряну, взуттєву, хутрову та інші підгалузі, підприємства яких у розміщенні орієнтуються переважно на споживача, наявність трудових ресурсів та сировини. Високий технічний рівень і конкурентоспроможність галузі підтверджується значними обсягами експорту – 1 млрд. 200 млн. дол. США переважно до країн Західної Європи і Північної Америки [10]. Основними серйозними проблемами легкої промисловості України на жаль залишаються недосконалість системи управління, а також збут готової продукції на внутрішньому ринку. Більшість підприємств у зв'язку з нестачею власних оборотних коштів, підприємства вимушені використовувати давальницькі схеми, які не дозволяють їм самостійно розподіляти готовою продукцією. Її власники – постачальники давальницької сировини, як правило інофірми. Але, разом з тим, такий вид співпраці дозволяє зберегти підприємство та його кадри.

Після спаду промислового виробництва з кінця 1998 року в галузі почалися стабільні позитивні зміни. Темпи зростання легкої промисловості в період з 1999 по 2007 роки були є недосить стабільними [6]. Так у 2000 році індекс виробництв промислової продукції складав – 150,7%; 2001 –113,8 %; 2002 –100,4%; 2003 – 104%; 2005 – 113,6%; 2006 – 98,1% і тільки починаючи з 2007 поступово збільшилися до 103,1%, у січні 2008 – 105,7% (рис.1).

У 2006 році від'ємні обсяги виробництва були зафіксовані в легкій промисловості. Рецесійні "канікули" легкої промисловості закінчилися. 2007 рік галузь завершила з незначним, але все-таки "плюсом" – (+0,4%) [6]. Підприємствами легкої промисловості майже всі обсяги інвестицій (99,2%) в основний капітал використано на придбання машин, обладнання, інструменту та інвентарю. Витрати на будівельні та монтажні роботи становили лише 0,8% від загального обсягу інвестицій в основний капітал. Для підйому легкої промисловості, росту виробництва конкурентоспроможних та якісних товарів підприємствам потрібні інвестиції для оновлення виробничих потужностей. Знос основних засобів на кінець 2005 року склав 50,3%. Легка промисловість разом з економікою держави поступово розвивається. Продовжується нарощування виробництва на окремі споживчі товари: 1) текстильне виробництво, виробництво одягу, хутра та виробів з хутра у 2007 році збільшилось на 9,2%, порівняно з 2006 роком – 95,2%; 2) виробництво шкіри, виробів із шкіри та інших матеріалів у 2006 році – на 10,3%, в 2007 році – на 11,3 %. В той же час виробничі потужності завантажені майже на 60%, що являє

собою ще одну невирішену проблему [7].

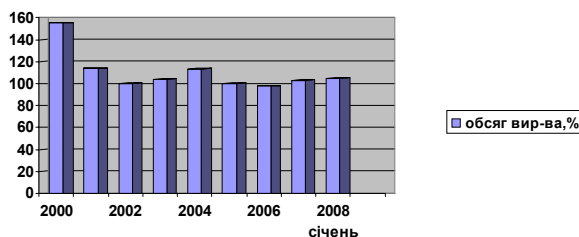

Рис. 1 Динаміка обсягу виробництва легкої промисловості України

Стратегія розвитку легкої промисловості ґрунтується на максимальному використанні потужностей підприємств усіх форм власності, оснащенні їх сучасним устаткуванням та впровадженні високоефективних технологій, використанні власних сировинних ресурсів, їх переробці [1].

Вовняна підгалузь представлена первинною обробкою вовни, виготовленням пряжі, тканин та виробів з них. Підприємства підгалузі розташовані у Чернігові, Харкові, Києві, Донецьку, Кривому Розі, Одесі, Луганську, Сумах, Черкасах, Богуславі, містах Чернівецької та Закарпатської областей. У структурі виробництва тканин усіх видів на вовняні тканини припадає 7,8%.

Лляна підгалузь України розвивається на власній сировині. Підприємства — основні виробники лляної продукції зосереджені у Рівненській, Житомирській, Чернігівській та Львівській областях; в Одесі знаходиться підприємство конопле-джутової промисловості, в Харкові — канатний завод. Лляні тканини становлять близько 11,3% загального виробництва тканин в Україні. Продукція цієї галузі повністю задовольняє потреби України, а певна частина — експортується.

Шовкова підгалузь України, що значною мірою пов'язана з виробництвом хімічних волокон, виробляє близько 8,8% тканин, зосереджена у Києві, Черкасах, Луганську, Лисичанську.

Швейна підгалузь зорієнтована переважно на споживача продукції, тому підприємства цієї галузі розміщені у великих населених пунктах. Найбільш потужні підприємства зосереджені у Києві, Львові, Харкові, Одесі, Луганську, Дніпропетровську, Донецьку.

Шкіряно-взуттєва підгалузь представлена підприємствами, що виготовляють одяг, галантерейні вироби, взуття та іншу продукцію, використовуючи як природну, так і синтетичну сировину. Взуттєві фабрики діють у Києві, Харкові, Луганську, Львові, Одесі, Запоріжжі, Кривому Розі, Хмельницьку [7].

Виходячи з вище зазначеного ми прийшли до висновків, що більшість підприємств легкої промисловості розгалужені по різних регіонах. Досить часто постачальники сировини і транспортування не в змозі своєчасно обслуговувати промислові підприємства, тому що знаходяться в різних регіонах, що ускладнює процес. Системне проведення виставок/ярмарок може змінити ситуацію на краще.

Одним із основних документів, що стосується розширенню впливу регіонів на розвиток легкої промисловості є розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 р. № 673-р «Про схвалення Концепції Державної програми розвитку легкої промисловості на період до 2011 року» це — розширення впливу регіонів на розвиток легкої промисловості [4].

Регіон є природним економіко-адміністративно-управлінським територіальним утворенням. Саме в регіоні створені умови для виробничої діяльності підприємств легкої промисловості. Регіон — проміжна розмірність, на рівні якої ще можна розрізнити й стимулювати активність виробників із середовища малого і середнього бізнесу.

На сьогодні в Україні регулярно на планових засадах проводяться промислові виставки і ярмарки в 17 містах. Серед них більші обласні центри: Київ, Львів, Чернігів, Одеса, Житомир та ін.

В даний час завершується перший етап переділу власності легкої промисловості і первинна структуризація ринку, на тлі якого вже виділяються як лідери, так і підприємства середніх розмірів, котрі безпосередньо приймають участь у виставкових заходах, що дозволяє їм потужно працювати і навіть поширювати виробництво. Постійними учасниками регіональних виставок є такі підприємства легкої промисловості, які зуміли подолати економічну кризу та пристосуватися до нових умов господарювання, створюючи потужну збутову структуру. Список лідерів внутрішнього ринку очолює багатопрофільний торгово-виробничий концерн «Текстиль-Контакт», основний вид діяльності якого полягає у виробництві і реалізації всіх видів тканин, штучного хутра, трикотажних полотен, прикладних матеріалів, фурнітури (більше 20 тис. найменувань). Серед інших підприємств корпорація підприємств «Текстиль-Україна» (включає понад 27 підприємств України), виробниче об'єднання «ТК-Донбас», Луцьке державне підприємство «Волтекс» (широкий випуск шовкових тканин). Досягнення успіху в роботі може відбуватися на підприємствах завдяки проведенню модернізації виробництва, впроваджуючи сучасні форми менеджменту і маркетингу, активний вихід з продукцією на зовнішні ринки: «ФІМ» (Жовті Води на Дніпропетровщині), «Селену» (Запоріжжя), «Дана» (Київ), «Тікаферлюкс» (Івано-Франківська обл.) і ін. Вертикально інтегровані структури, тобто об'єднуючі постачальників сировини, виробників тканин і збутові підрозділи, упроваджуються на таких підприємствах, як «Текстерно» (Тернопіль), «ТК-Донбас», Волинський шовковий комбінат (Луцьк), «Трембіта» (Чернівці), «Володарка» (Вінниця), Старосамборський льонокомбінат та ін. [9].

Відносно невисокий рівень витрат необхідний для участі у виставці, враховуючи і ціни організаторів регіональних виставок, і рівень витрат коштів на проїзд та доставки експонатів близько кордону, і загальний рівень інфраструктури сервісу учасників у регіонах – все це робить виставки доступним і привабливим інструментом для прикордонної економічної співпраці. Демонструючи свою присутність на ринку, підприємство-експонент здійснює обмін і накопичення інформації, уточнює вимоги споживача і ранжує своє місце серед конкурентів по бізнесу.

Регіональні виставки беруть на себе функцію промоції запропонованих промислових товарів «далі на захід». Для українського виробника існує необхідність відчувати впевненість на внутрішньому та зовнішньому ринку. У сучасних умовах інтеграція України в єдиний міжнародний економічний простір – ЄС сприяє подальшому розвитку регіоналізму, для співробітництва з партнерами інших країн і подальшого збуту готової продукції на рівні світового ринку.

По-перше, Україна традиційно має міцні зв'язки з країнами Європейського Союзу (особливо Німеччиною), що зумовлено їхнім географічним положенням. По-друге, Європейський Союз є єдиним регіоном, що динамічно розвивається та інтегрується у міжнародну економіку. В процесі досліджень запропоновано нову модель стратегічного розвитку (рис. 2).

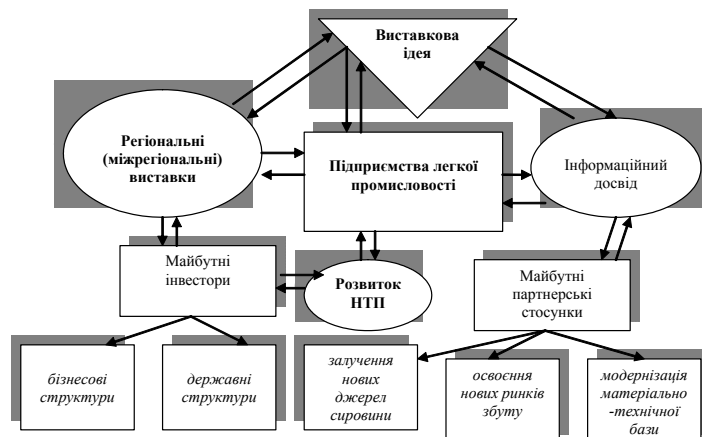

Рис. 2. Модель стратегічного розвитку підприємств у виставковій діяльності

Регіоналізація – взаємні зовнішньо-торгівельні привілеї двох або більше країн [2].

Економічна регіоналізація, як одна з тенденцій утворення глобального економічного простору, сприяє формуванню економічних зв'язків із переважанням наднаціональних інтересів, вирівнюванню основних характеристик міжнародних ринків, створенню умов для проведення реформ у рамках самого угруповання, взаємовідкритості економік країн-членів ЄС [3].

Виходячи з побудованої моделі (рис. 2) ми вбачаємо такі стратегічні підходи щодо подальшого розвитку підприємств легкої промисловості:

- по-перше, безпосередня участь у регіональних виставках надає нові просторові можливості українським виробникам;
- по-друге, обмін інформаційним досвідом на самих виставках призводить знаходження нових партнерських стосунків (в тому числі щодо сировинної бази і транспортування), що покращить роботу товаровиробника;
- по-третє, залучення спонсорів-інвесторів дасть можливість стрімко розвиватися новітнім технологіям та «ноу-хау» (презентувати та впроваджувати) в цілому по галузям легкої промисловості (швейної, текстильної, трикотажної, взуттєвої);
- по-четверте, як збільшення обсягів виробництва за рахунок модернізації устаткування так і інвестицій у розвиток відповідних галузей легкої промисловості, що надасть можливості наповнення бюджету;
- по-п'яте, завдяки стабільній участі у виставкових заходах промислових підприємств позитивно вирішуються питання щодо збуту товарів та послуг в межах регіону та між регіонами країни;
- по-шосте, вихід українських товарів на нові світові ринки.

На нашу думку виходячи з вище перерахованого виникає необхідність в першу чергу прикладати зусиль щодо стратегічного розвитку внутрішньої регіоналізації легкої промисловості України, завдяки чому утворюється стрімкий прорив на світовий ринок.

Література

1. Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.05.01/Е.Ю. Молчанова; НАН України. Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. - 17 с.– укр.-Київ - 2005.
2. Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.10.01/ Вавдіюк Н. С.; НАН України. Інститут регіональних досліджень – 18 с.– укр.- Львів - 2005
3. Науково-виробничий журнал «Легка промисловість» №3 (211), – Київ – 2007.

4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2006 р. № 673-р. «Про схвалення Концепції Державної програми розвитку легкої промисловості на період до 2011 року».
5. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України/За наук. ред. Л.Г. Чернюк: Навчальний посібник.-К.: Центр навчальної літератури, 2006.-728.
6. www.kmu.gov.ua
7. www.legprom.biz
8. www.loga.gov.ua
9. www.business.dp.ua
10. kmkya.kiev.ua

Надійшла 19.04.2008 р.

УДК 658.589

А. Г. ЧЕРНОМАЗЮК
Хмельницький національний університет

ВЕНЧУРНИЙ БІЗНЕС: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Проблема активізації інноваційної діяльності вітчизняних підприємств набуває принципового значення в контексті проведення ринкових реформ в Україні та підвищення ефективності господарювання. Методологічні та практичні засади організації інноваційної діяльності в умовах перехідного періоду потребують детального опрацювання, оскільки зарубіжний досвід у цій сфері не може бути адаптований в Україні без урахування особливостей розвитку її економіки. Переваги інноваційного фактора в забезпеченні конкурентоспроможності підприємств сьогодні є очевидними, а його вплив на виробництво – радикальним і комплексним. Підприємства, що самостійно займаються інноваційною діяльністю, мають перевагу, оскільки вони не залежать від провідних фірм, які під гаслом експорту нових технологій насправді передають морально застарілі розробки. Необхідно чітко усвідомлювати, що інновації, а значить і наука, що їх продукує, нині менш доступні, ніж найцінніші природні ресурси. Причиною цього є те, що ними володіють лише високорозвинуті країни, яким немає сенсу поспішати з їх продажем, адже це дає змогу утримувати монополію становити і таким чином привласнювати надприбуток. Варто наголосити, що володіння інноваціями, які є стимуляторами розвитку підприємства, забезпечує перемогу в конкурентній боротьбі. Інноваційні проблеми набувають специфічного характеру в період ринкової трансформації. Очевидним є те, що вирішення проблем активізації інноваційної діяльності підприємств – головна запорука забезпечення успіху ринкових реформ. Крім цього, світовий досвід показує, що вихід з економічної кризи неможливий без активізації інноваційної діяльності. Для більшості підприємств інновації стають головним фактором розвитку. Ось чому сьогодні характерним є зростання кількості наукових праць, де досліджується інноваційна діяльність. У науковій думці Заходу акцент роблять не на ціновому механізмі конкуренції, а на інноваційних процесах, пов'язаних з поліпшенням усього виробничо-господарського потенціалу підприємства. Вітчизняні науковці також намагаються обґрунтувати національні інноваційні пріоритети, знайти дієві механізми залучення та ефективного використання інновацій.

Стратегічним пріоритетом України у контексті забезпечення національної конкурентоспроможності в постіндустріальній системі господарства є опанування науково-технологічною моделлю економічного розвитку. Для цього існують такі об'єктивні підстави, як наявність визнаних у світі власних наукових шкіл та унікальних технологій у сферах розроблення нових матеріалів, біології, радіоелектроніки, фізики низьких температур, електрозварювання, інформатики, телекомунікацій та зв'язку, військових технологій, здатних забезпечити розвиток високотехнологічного виробництва на рівні найвищих світових стандартів.

Незважаючи на загальне визнання й розуміння значення інноваційних процесів для економічного розвитку держави, сучасний стан системи фінансового забезпечення інноваційної сфери України, як одного з ключових факторів інноваційної діяльності, свідчить про її кризу, неспроможність створити необхідні умови для реалізації існуючого інноваційного потенціалу країни, не кажучи вже про його примноження.

Постійний дефіцит державного бюджету, розпилення і без того незначних інвестиційних бюджетних коштів за багатьма напрямками; відсутність власних фінансових ресурсів у більшості вітчизняних підприємств; значний податковий тиск; фінансова слабкість та низька ефективність існуючих інвестиційних фондів й інвестиційних компаній; низька дієздатність банківсько-кредитної системи щодо мобілізації достатніх обсягів фінансових коштів та її слабка інноваційна орієнтація; відсутність розвиненої інноваційної інфраструктури; несприятливі умови для іноземних інвесторів – все це негативні чинники, які виступають сьогодні невід'ємною частиною механізму фінансування інноваційної діяльності в Україні, позбавляють можливості реалізації стратегії інноваційного розвитку економіки лише за допомогою традиційних джерел фінансування.

Для вдосконалення фінансового забезпечення інноваційних процесів Україні потрібні нові альтернативні джерела інвестиційних ресурсів, серед яких у першу чергу доцільно розглянути питання розвитку венчурного фінансування, яке в розвинутих країнах є одним з важливих напрямків підтримки середнього та малого інноваційного підприємництва, фінансування науково-дослідних робіт.